

Høring om notat «Felles sikkerhet i forvaltningen» - Innspill fra KS

Digitaliseringsdirektoratet (Digdir) har bedt KS om innspill til notatet «Et nasjonalt løft for informasjonssikkerhet i offentlig forvaltning». For KS er det åpenbart at det lagt ned mye tid og ressurser i arbeidet med notatet.

Digdir ber å gi særlig innspill på følgende spørsmål:

- Er det mangler i beskrivelsen av utfordringsbildet?
- Vurderer dere den beskrevne strategiske retningen som egnet for å styrke arbeidet med informasjonssikkerhet i forvaltningen?
- Hvilke synspunkter har dere på en tydeligere felles referanseramme (eller «norm») for offentlige virksomheters arbeid med informasjonssikkerhet og de andre konseptene som beskrives?
- Hvordan vurderer dere behovet for samarbeid for å nå målsetningene som beskrives i notatet, og har dere innspill på hvordan et slikt samarbeid bør innrettes og organiseres?
- Hvilke andre initiativer det er viktig å ta hensyn til i videre arbeid?

KS takker for denne muligheten til å gi innspill til notatet og innspillene gis samlet i forhold til spørsmålstillingene ovenfor.

Det er stort behov for en styrket og mer helhetlig tilnærming til informasjonssikkerhet i forvaltningen. KS støtter den beskrevne strategiske retningen ved at det er behov for et taktskifte i arbeidet med informasjonssikkerhet i forvaltningen. Og videre at det bør komme et nasjonalt løft for informasjonssikkerhet generelt, og digital sikkerhet spesielt. KS er enig i at dette er helt nødvendig for at forvaltningen skal være i stand til løse oppgavene sine og levere tjenester i fremtiden ved å etablere en tydeligere felles referanseramme for arbeidet med informasjonssikkerhet i offentlige virksomheter.

KS støtter opp om ideen om et helhetlig konsept for anbefalinger og veiledninger innen informasjonssikkerhet. Kommuner har lenge uttrykt frustrasjon over at det er et uoversiktlig aktørlandskap som utarbeider veiledninger både generelt på fagfeltet, ovenfor kommunene spesielt, eller ovenfor sektorer enkeltvis. KS/kommunene har gjennom konsultasjonsmøter både med nåværende og tidligere regjering uttrykt tydelig behov for forsterket arbeid med informasjonssikkerhet når det gjelder samordning av veiledningsaktørene. Det er positivt hvis Digdir kan ta et overordnet ansvar for å koordinere og samle veiledninger og anbefalinger.

KS støtter Digdir sitt utgangspunkt med at det i første omgang er fornuftig å møte behovene til virksomheter med lav modenhet på feltet. Digdir peker videre på at mange kommuner mangler ressurser til arbeid med informasjonssikkerhet og personvern, og at dette taler for å konsentrere arbeidet om å hjelpe kommuner først.

KS kjenner igjen utfordringsbildet og støtter direktoratets initiativ for å avhjelpe situasjonen. Kommuner og fylkeskommuner opplever at direktorater og andre offentlige leverandører av veiledninger, er lite koordinerte, og at det til og med gis råd som står i motstrid til hverandre eller legger ulike elementer i samme begreper. Videre oppleves det som vanskelig og krevende både å finne frem og tolke veiledningen, da disse kan være generelle og altomfattende. KS vil også gjøre Digdir oppmerksom på samstyringsstrukturen i kommunal sektor hvor Digitaliseringsnettverkene

spiller en stadig mer sentral rolle, herunder også innen informasjonssikkerhet. Stadig flere kommuner bygger kompetanse, og det foregår mye deling av erfaring og kompetanse innad i kommunale nettverk, nettopp gjennom kommunal samstyringsstruktur og Digitaliseringsnettverkene.

Fra KS sitt ståsted mener vi det er viktig å påpeke at kommunene ikke trenger enda en veiledning, men heller en reell samordning av det veiledningsmaterialet som finnes og det som blir produsert fremover. Hvis et slikt prosjekt lykkes vil virksomhetene kunne forholde seg til en enkel og tilgjengelig veiledningsbank og stole på at de råd som kommer der er samordnet mellom de ulike direktoratene og offentlige aktørene på dette fagfeltet. Dette vil gi en reell gevinst i arbeidet med informasjonssikkerhet som sådan, og ikke minst gjøre virksomhetene bedre i stand til å bli mer robuste overfor digitale angrep og hendelser.

KS mener at det vil være feil bruk av midler hvis dette ikke er en reell samordning av veiledningsmateriell på vei mot en enkel og tilgjengelig veiledningsbank. Det vil innebære at man også må starte med å avvikle de ulike veiledningene for å rette fokus mot en veiledningsbank.

Videre ønsker KS å trekke frem to aspekter som vi mener må tydeliggjøres ytterligere i notatet.

For det første er det viktig at anbefalinger og veiledninger knyttet til informasjonssikkerhet sees i sammenheng med plikten til å sørge for brukernes og ansattes personvern. Dette er to fagfelt som er nært knyttet til hverandre, og i den grad kommuner har ressurser til denne type arbeid er de gjerne samordnet om flere oppgaver og jobber tverrfaglig.

KS mener det vil være svært uheldig med en separat strategi for veiledning som konsentrerer seg om informasjonssikkerhet uten å knytte dette til arbeid med personvern. Det som er overlappende oppgaver for personvern og informasjonssikkerhet bør tydeliggjøres, som for eksempel anskaffelsesprosess for informasjonssystemer som inkluderer risiko og sårbarhetsanalyse (ROS), innledende personvernkosekvensvurdering og inngåelse av databehandleravtale. I en slik prosess er det bruk for både teknisk kompetanse, juridisk kompetanse og ikke minst faglig kompetanse fra de tjenesteområdene som har meldt behovet for et informasjonssystem.

KS mener det å produsere et veiledningsmateriale som kun konsentreres om informasjons- og IKT-sikkerhet vil kunne skape et kunstig skille mellom fagfeltene, og i verste fall gjøre samarbeid vanskeligere og gjøre det totale sikkerhetsarbeidet dårligere.

For det andre mener KS at ansvarsforhold knyttet til informasjon som behandles må få en større plass i veiledningen. Et dokument som har felles sikkerhet i forvaltningen som hovedtema bør vie plass til nødvendige avklaringer av ansvar i ulike deler av informasjonsflyten i forvaltningen. Dette også med utgangspunkt i sammenhengende tjeneste og komplekse verdikjeder som spenner over flere offentlige virksomheter og private aktører. Dette er spesielt viktig for kommuner som har komplekse systemer, og i mange tilfeller er det leddet hvor informasjonen samles inn for informasjonsbehandling og i neste ledd er leverandør av informasjon for styringsformål til resten av forvaltningen.

Å gjøre disse avklaringene blir dessuten ekstra viktig hvis Digidirs ambisjoner om felles økosystem for nasjonal samhandling og tjenesteutvikling skal kunne realiseres. For å gjøre mer deling av data mulig er det helt nødvendig å ha klare ansvarslinjer med hensyn til eierskap og ansvar for den informasjonen som produseres i og genereres av de systemene kommunene bruker. Dette gjelder ansvarsforhold mellom kommune og stat, så vel som mellom forvaltning og private leverandører.

KS ber Digidirs vurdere følgende i det videre arbeid med prosjektet «Felles sikkerhet i forvaltningen»:

- **Helhetlig struktur for alle veiledere og anbefalinger**
En eventuell ny veileder må samordnes med andre veiledere på feltet, som f. eks Normen, NSM sine grunnprinsipper, Digdir veiledninger på området, Datatilsynet, KiNS med mer. Digdir bør kartlegge hvilke andre veiledere og anbefalinger som finnes, og gi en anbefaling for en enkel og helhetlig struktur for alt veiledningsmaterialet som er lett tilgjengelig og som er konkret.
- **Informasjonssikkerhet og personvern må sees i sammenheng**
Et dokument med ambisjon om å peke retning for et nasjonalt løft bør se informasjonssikkerhet og personvern i sammenheng. Dette er to områder som tett sammenvevde og se disse separat vil gi dårligere sikkerhet totalt sett og fører ofte til mer arbeid. Spesielt bør det vektlegges de overlappende områdene mellom personvern og informasjonssikkerhet.
- **Nødvendige avklaringer av ansvar i leddene av informasjonsflyt**
En veileder som skal treffe alle nivåer i forvaltningen må tydeliggjøre ansvarsforholdene i alle ledd av informasjonsflyten.

For kommunal sektor vil det være spesielt viktig å se tiltakene i et helhetlig perspektiv for å unngå fragmentering. KS mener også at Digdir bør legge inn måleparametere slik at man faktisk kan måle om veiledningen som det nå legges opp til faktisk gir ønsket effekt.

Når det gjelder spørsmålet om behov for samarbeid for å nå målsetningen, så er betydningen av dette stor. KS vil søke å finne medlemmer som kan bidra i arbeidet med praktisk erfaring og utprøving når man kommer så langt. For øvrig foreslår KS å samle aktuelle veiledningsaktører slik Digdir allerede gjør for koordinering, sammen med andre premissgivere og eventuelt sentrale leverandører for å enes om en felles tilnærming for hele forvaltningen både til informasjonssikkerhet og personvern da disse områdene ofte er tett knyttet sammen. Når det gjelder innretning deltar vi gjerne i vurdering om hvordan vi kan komme frem til en helhetlig og samordnet veiledning, og hvilken prosess som vil føres oss dit.